

На основу члана 27. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07 и 88/09), члана 31. Закона о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС”, бр. 36/06), Законика канонског права и члана 15. Уредбе о вршењу верске службе у Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 22/11), Министарство одбране Републике Србије и Римокатоличка црква у Србији закључују

С П О Р А З У М

О ВРШЕЊУ ВЕРСКЕ СЛУЖБЕ У ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

Предмет споразума

Члан 1.

Овим споразумом се уређују међусобни односи Министарства одбране Републике Србије и Римокатоличке цркве у Србији у вези са вршењем верске службе у Војсци Србије.

Овај споразум се примењује и на Грkokатоличку цркву, и односи се и на католике Источног обреда.

Принципи организовања и вршења верске службе

Члан 2.

Верска служба у Војсци Србије представља организовани вид делатности традиционалних цркава и верских заједница у војној средини.

Верска служба у Војсци Србије се организује ради остваривања слободе вероисповести, јачања духовних и моралних вредности припадника Војске Србије, неговања војничких врлина и патриотизма, као и обликовања грађанске одговорности.

Верска служба организује се у Војсци Србије у функцији развоја, изградње, одржавања и повећања њених оперативних способности приликом извршавања свих дефинисаних мисија и задатака.

Вршење верске службе у Војсци Србије не може се организовати ради вршења прозелитизма цркава и верских заједница у војној средини.

Команданти, начелници јединица, односно директори установа Министарства одбране и Војске Србије одговорни су за организацију верске службе у својим саставима и омогућавање остваривања слободе вероисповести припадника Војске Србије, као и за логистичку подршку у вршењу делатности верске службе.

Надлежности и организација верске службе и статус војних капелана

Члан 3.

Верску службу у Војсци Србије, поред свештеника односно верских службеника других традиционалних цркава и верских заједница, врше и свештеници Римокатоличке Цркве, који су овлашћени за обављање богослужбених и осталих верских делатности у складу са аутономним прописима Римокатоличке Цркве.

Свештеници Римокатоличке цркве који врше верску службу у Војсци Србије (у даљем тексту: војни капелани) јесу професионална војна лица високе стручне спреме у статусу официра Војске Србије, у складу са законом.

Војни капелан има помоћника.

Помоћници војних капелана су професионална војна лица у статусу подофицира Војске Србије, у складу са законом.

Помоћници војних капелана не могу да обављају богослужбене делатности.

Члан 4.

Организација верске службе у Војсци Србије је у надлежности Генералштаба Војске Србије.

У командама оперативног и тактичког нивоа и у установама Министарства одбране, војни капелани потчињени су командантима (начелницима, директорима) јединица односно установа.

Помоћници војних капелана потчињени су војним капеланима.

Војни капелани, са основа канонског права и аутономног права Римокатоличке Цркве, одговорни су великодостојнику Римокатоличке Цркве из члана 11. споразума.

Положај и права војних капелана

Члан 5.

Војни капелани, са основа канонског права и аутономног права Римокатоличке Цркве, изједначени су са осталим свештеницима Римокатоличке Цркве, укључујући и право на стицање звања у оквирима њене хијерархије о чему брине великодостојник из члана 11. овог споразума.

Војни капелани остварују право на здравствено, пензијско и инвалидско осигурање, право на плату, накнаде и друга примања, као и остала права по основу њиховог статуса, у складу са законом.

Формацијска места војних капелана

Члан 6.

Војни капелани распоређују се на формацијска места у Војсци Србије, Војној академији, Војномедицинској академији, другим војним здравственим установама и потчињеним саставима.

Формацијска места војних капелана прописују се актима формације Генералштаба Војске Србије и команди јединица или установа из става 1. овог члана, у складу са одредбама члана 14. овог споразума.

Делатности војних капелана

Члан 7.

Делатности војних капелана обухватају:

- 1) вршење богослужења и верских обреда, као и других богослужбених дужности:
- (1) служење/дељење сакрамената;

(2) служење свете мисе, молитве часослова, вршење обреда благослова и благословина и укопи,

(3) тумачење речи Божије и верске поуке;

2) остале верске делатности:

(1) учешће у планирању богослужбених и осталих верских делатности, анализи и извештавању;

(2) саветовање команданта (начелника или директора) јединице или установе о верским питањима;

(3) организација:

– предавања и проповеди (беседа) о духовно-моралним темама;

– ходочашћа (поклоницких путовања);

(4) опремање богослужбених простора покретним стварима, богослужбеним предметима и литературом;

(5) надгледање рада војних капелана у потчињеним командама;

(6) ангажовање у припремама за извршење сложених задатака, као и у предузимању мера на превенцији ванредних догађаја, неприлагођеног понашања и негативних појава (суицид, злоупотреба психоактивних супстанци, секте, крађе и слично);

(7) сарадња:

– са органима за морал и психолозима команде јединице или установе у реализацији морално – психолошких припрема;

– са осталим органима команде јединице или установе у организовању верских обреда поводом прослава државних, војних и верских празника и обележавања годишњица значајних догађаја из периода ослободилачких ратова Србије;

– с војним свештеницима, односно верским службеницима истог нивоа;

– с локалним свештеницима, односно верским службеницима;

(8) пасторално-саветодавни рад;

(9) оснивање црквеног хора.

Војни капелани вршење богослужења и верских обреда као и других богослужбених дужности и осталих верских делатности, по правилу, врше у саставима из члана 6. став 1. овог споразума.

Војни капелани могу вршити богослужење и верске обреде као и друге богослужбене дужности и остале верске делатности и ван састава из члана 6. став 1. овог споразума, уз одобрење министра одбране, односно лица које он овласти и великодостојника из члана 11. овог споразума.

Помоћници војних капелана помажу војним капеланима у вршењу богослужења и верских обреда као и других богослужбених дужности и осталих верских делатности из става 1. овог члана.

Министар одбране ближе уређује услове за вршење богослужења и верских обреда као и других богослужбених дужности и осталих верских делатности верске службе капелана и помоћника капелана из става 1. овог члана.

Специфичности вршења верске службе

Члан 8.

Војни капелани када врше верску службу у Војсци Србије:

- 1) не носе и не употребљавају оружје;
- 2) обављају функцију командовања једино над помоћницима војних капелана;
- 3) обављају функцију саветника команданта (начелника или директора) јединице или установе;
- 4) не могу бити позвани да сведоче о чињеницама и околностима које су сазнали приликом исповести, у складу са законом;
- 5) не могу бити ангажовани у планирању и извођењу психолошких операција, пословима судије поротника, саветника из области одбране и спровођењу извиђајног или истражног поступка;
- 6) имају искључиво право на начин обављања богослужбених делатности током којих не могу бити ометани, осим ако би продужење њиховог вршења негативно утицало на извршење основних задатака из дефинисаних мисија Војске Србије, угрозило животе и здравље људи и проузроковало материјалну штету на објектима инфраструктуре и покретним стварима;
- 7) не могу бити приморани да врше верски обред који је у супротности са аутономним прописима Римокатоличке цркве, нити могу бити позвани на одговорност од претпостављеног старешине због начина обављања богослужбених делатности у Војсци Србије, ако се верски обред обавља у складу с прописима;
- 8) могу носити браду у складу с прописима Римокатоличке цркве, сходно Правилу службе Војске Србије;
- 9) носе одећу Римокатоличке цркве док обављају поверене им дужности, а у осталим приликама носе униформу Војске Србије сходно Правилу службе Војске Србије и другим прописима;
- 10) на свим униформама Војске Србије носе ознаку своје специјалности;
- 11) ословљавају се према чину који имају у Римокатоличкој цркви;
- 12) у случају лишавања слободе војног капелана, команда јединице, односно установе у којој је на служби одмах обавештава великодостојника из члана 11. овог споразума.

Одредба става 1. овог члана не односи се на помоћнике војних капелана.

Планирање и вршење делатности војних капелана

Члан 9.

Планирање делатности војних капелана из члана 7. овог споразума врши се кроз јединствена планска документа Генералштаба Војске Србије и команди јединица односно установа из члана 6. став 1. овог споразума, уз услов да је њихова реализација у сагласности са реализацијом основних задатака, потребама, обавезама и материјалним и финансијским могућностима команди јединица или установа.

Члан 10.

Делатности војних капелана из члана 7. овог споразума, врше се у складу са аутономним прописима Римокатоличке цркве и планским документима команди јединица односно установа Војске Србије на целокупној територији Републике Србије.

Овлашћени великодостојник и потребан број капелана

Члан 11.

Римокатоличка црква у Србији одређује великодостојника надлежног војним капеланима са основа канонског права и аутономног права Римокатоличке Цркве.

Католички Београдски надбискуп и митрополит одговоран је за координацију војних капелана на основу канонског права и аутономних права Римокатоличке цркве. Он делује у договору са свим католичким бискупима у Републици Србији.

Члан 12.

Ради организовања и вршења верске службе у Војсци Србије великодостојник из члана 11. овог споразума правовремено обезбеђује потребан број свештеника.

Војни капелан распоређен на дужност у Генералштабу Војске Србије, обавља функцију главног војног капелана у Војсци Србије (за вернике Римокатоличке Цркве).

За дужност главног војног капелана великодостојник из члана 11. овог споразума одређује свештеника са најмање шест година радног искуства на пословима верске службе, за које је потребна висока стручна спрема.

Војни капелан распоређен на дужност у команди оперативног нивоа, обавља функцију војног капелана координатора (за вернике Римокатоличке Цркве).

За дужност војног капелана координатора, као и за дужност војног капелана за које је формацијом предвиђен чин мајора, великодостојник из члана 11. овог споразума одређује свештеника са најмање три године радног искуства на пословима верске службе, за које је потребна висока стручна спрема.

Пријем у професионалну војну службу, оцењивање рада и престанак службе војних капелана

Члан 13.

Свештеници из члана 3. став 2. овог споразума, примају се у професионалну војну службу у Војску Србије, у складу са законом и другим прописима којима се уређује ова област.

За пријем у професионалну војну службу, свештеници из члана 3. став 2. овог споразума морају имати и мишљење великодостојника из члана 11. овог споразума.

Програм за оспособљавање кандидата за војне капелане, место оспособљавања, трајање оспособљавања, начин полагања стручних испита и друга питања од значаја за проверу стручне оспособљености утврђује Генералштаб Војске Србије.

Члан 14.

Ако у укупном броју припадника Војске Србије има од 100 до 500 верника Римокатоличке цркве, верску службу у Војсци Србије обављаће један капелан Римокатоличке цркве.

Ако у укупном броју припадника Војске Србије има од 500 до 1000 верника Римокатоличке цркве, верску службу у Војсци Србије обављаће два капелана Римокатоличке цркве.

На сваких следећих 1000 припадника Војске Србије верника Римокатоличке цркве, верску службу у Војсци Србије обављаће још по један капелан Римокатоличке цркве.

Војном капелану одређује се помоћник који је верник Римокатоличке цркве.

Помоћници војних капелана одређују се из редова припадника подофицирског кора Војске Србије, уз њихов пристанак, а на предлог војних капелана.

Члан 15.

Оцењивање рада војних капелана врше претпостављене старешине, у складу са законом и другим прописима, уз претходно прибављено мишљење овлашћеног великодостојника из члана 11. овог споразума.

Мишљења из става 1. овог члана прибавља и доставља командама јединица или установа за све војне капелане надлежна организациона јединица Генералштаба Војске Србије.

Члан 16.

Војном капелану престаје професионална војна служба, у складу са законом, као и када му Римокатоличка Црква, према њеним аутономним прописима, ускрати право на обављање богослужбених делатности.

О ускраћивању права на обављање богослужбених делатности војном капелану, великодостојник из члана 11. овог споразума писменим путем обавештава надлежну организациону јединицу Генералштаба Војске Србије.

Уколико војном капелану професионална војна служба престане из разлога што је на основу коначне оцене здравствене службе утврђено да је трајно неспособан за службу у Војсци Србије, или је на располагању провео шест месеци, а према аутономним прописима Римокатоличке Цркве испуњава услове за обављање богослужбених делатности, Римокатоличка црква у Србији покренуће поступак да истог запосли.

Учешће војних капелана у међународним активностима

Члан 17.

Ради остваривања слободе вероисповести припадника Војске Србије у изасланствима одбране Републике Србије, на школовању или по било ком основу на служби у иностранству, и чланова њихових породица, као и припадника Војске Србије ангажованих у мултинационалним операцијама, великодостојник из члана 11. овог споразума користи помоћ организационих јединица Римокатоличке цркве у иностранству.

Члан 18.

Војни капелани учествују у активностима међународне војне сарадње, сагласно усвојеним плановима међународне војне сарадње.

Војни капелани у активностима међународне сарадње са искључиво верским елементом, учествују уз мишљење великодостојника из члана 11. овог споразума.

Права верника у Војсци Србије

Члан 19.

Министарство одбране кроз систем командовања и Римокатоличка црква у Србији са основа канонске надлежности над војним капеланима, припадницима Војске Србије обезбеђују:

- 1) остваривање слободе вероисповести, у складу са Уставом Републике Србије и законом и учешће у делатностима верске службе искључиво по сопственој вољи и убеђењу, уз уважавања обавеза које проистичу из војне службе;
- 2) заштиту од:
 - узнемиравања, дискриминације или привилегованог положаја због верских уверења, припадања или неприпадања цркви односно верској заједници, учествовања или неучествовања у богослужењима и верским обредима и коришћења или некоришћења зајемчених верских слобода и права, у складу са законом;
 - принуде која би могла угрозити њихову слободу вероисповести;
 - присиле да се изјасне о својој вероисповести и верским уверењима или њиховом непостојању, у складу са законом;
 - било каквих активности које за циљ имају прихватање друге вере;
 - увредљивих и погрдних поступака и изјава других припадника Војске Србије о верским вредностима које верујућим припадницима представљају светињу и којима би се повредила њихова верска осећања.

Члан 20.

На захтев припадника Војске Србије – верника једне од традиционалних цркава и верских заједница, који у команди јединице односно установе нема војног свештеника односно верског службеника вероисповести којој припада, војни капелан на служби у тој команди јединице односно установе, обавезан је да му помогне у остваривању слободе вероисповести.

Остваривање слободе вероисповести из става 1. овог члана подразумева комуникацију припадника Војске Србије верника са војним свештеником, односно верским службеником његове вероисповести из састава друге команде јединице или установе, остваривање права на специфичну исхрану у јединици или установи и омогућавање излазака и одсуства у време верских празника утврђених законом.

На захтев припадника Војске Србије верника једне од професионалних заједница или других верских организација уписаних у Регистар цркава и верских заједница који води Министарство надлежно за послове вера, војни капелан на служби у тој команди јединице или установе је обавезан да му помогне у остваривању права на специфичну исхрану у јединици или установи и права на изласке и одсуства у време верских празника утврђених законом.

Војни капелани врше делатности верске службе и за потребе припадника Војске Србије - верника гркокатоличке вероисповести, ако исти то желе.

Примена начела позитивне дискриминације

Члан 21.

Када се број припадника Војске Србије, верника Римокатоличке Цркве смањи испод броја који је утврђен у члану члана 14. став 1. и 2. овог споразума, у погледу броја војних капелана, примењује се начело позитивне дискриминације.

Обезбеђење материјалних услова

Члан 22.

Богослужбени простор одређује командант касарне, војног објекта и другог места на којима се извршавају задаци или командант који је претпостављен свим јединицама или установама, на предлог војног капелана.

Богослужбени простор из става 1. овог члана је неповредив. Намена богослужбеног простора може се променити уз пуно поштовање његове намене и уз уважавање става и мишљења војног капелана и великодостојника из члана 11. овог споразума.

У богослужбеном простору из става 1. овог члана не могу се вршити богослужбене делатности сагласно аутономним прописима других традиционалних цркава и верских заједница без сагласности великодостојника из члана 11. овог споразума.

Министарство одбране одржава богослужбене просторе и опрема их покретним стварима опште намене.

Римокатоличка црква у Србији преко војних капелана уређује унутрашњост богослужбених простора и опрема их богослужбеним предметима и богослужбеном литературом, у складу са својим аутономним прописима и на терет сопствених финансијских средстава.

Начин уређења и опремања богослужбених простора одређују војни капелани сагласно аутономним прописима Римокатоличке Цркве.

Војни капелани могу уз одобрење претпостављеног старешине и уз сагласност великодостојника из члана 11. овог споразума обављати богослужбене делатности и изван богослужбеног простора.

Члан 23.

За потребе обављања делатности верске службе Министарство одбране војним капеланима обезбеђује неопходан канцеларијски простор, техничку опрему, комуникационе ресурсе, потрошни материјал и моторна возила.

Ангажовање локалних свештеника

Члан 24.

У случају непопуњености формацијског места војног капелана или његове дуже одсутности, ради вршења верске службе у Војсци Србије, може се привремено ангажовати локални свештеник уз сагласност великодостојника из члана 11. овог споразума.

Привремено ангажовање лица из става 1. овог члана регулише се посебним уговором.

Укупан број привремено ангажованих лица из става 1. овог члана не може бити већи од укупног броја непопуњених формацијских места војних капелана или од укупног броја дуже одсутних војних капелана.

Лице из става 1. овог члана мора испуњавати услове за формацијско место на којем се привремено ангажује.

Спорне ситуације

Члан 25.

Потписници су сагласни да ће у случају спорних ситуација заједничким напорима тражити решење прихватљиво за обе стране.

Измена споразума

Члан 26.

У случају да једна од потписница овог споразума сматра да су се битно променили услови у којима је Споразум склопљен, покренуће иницијативу за доношење новог, поштујући начела на којима је овај споразум утемељен.

Копије и ступање на снагу

Члан 27.

Споразум је израђен у 4 (четири) примерка, од којих свака страна потписница задржава по 2 (два) примерка.

Члан 28.

Споразум ступа на снагу даном потписивања.

Београд, 18. октобар 2011. године.

**МИНИСТАР ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

Драган Шутановац, с.р.

НАДБИСКУП БЕОГРАДСКИ И МЕТРОПОЛИТ

Монс. Станислав Хочевар, с.р.